

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні
правопорушення щодо посилення відповідальності
за дрібне викрадення чужого майна»
*(реєстр. № 11068 від 08.03.2024 р.)**

Метою законопроекту є удосконалення правових підстав та порядку притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення дрібного викрадення чужого майна, передбаченого статтею 51 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), у тому числі шляхом оптимізації кваліфікації цього діяння та застосування за нього справедливого покарання.

Для цього у законопроекті пропонується внести низку змін до статті 51 КУпАП «Дрібне викрадення чужого майна», а саме: у частині першій збільшити верхню межу розміру штрафу за викрадення чужого майна шляхом крадіжки, шахрайства, привласнення чи розтрати, з тридцяти – до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; доповнити статтю новою частиною другою, у якій запровадити відповідальність за дії, передбачені частиною першою, *вчинені у значному розмірі*; у частині третій зазначити, що повторне протягом року вчинення порушень, передбачених частинами першою та другою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, тягне за собою накладення штрафу *від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин*, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб; доповнити статтю Приміткою, у якій зазначити, що викрадення чужого майна вважається дрібним, якщо вартість такого майна на момент вчинення правопорушення не перевищує *0,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян*. (замість 0,2 цього мінімуму, як це передбачено чинною редакцією статті), *дрібне викрадення чужого майна вважається вчиненням у значному розмірі, якщо вартість такого майна на момент вчинення правопорушення не перевищує трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*.

Одночасно пропонується внести зміни та доповнення до статей 22, 38, 255, 268, 277 КУпАП, які стосуються порядку притягнення до відповідальності за вчинення вказаного адміністративного правопорушення, зокрема: строків накладення адміністративного стягнення та розгляду відповідних справ, суб'єктів складання протоколів про такі порушення, можливості розгляду справ про правопорушення, передбачені статтею 51 КУпАП, без обов'язкової присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, тощо.

З огляду на викладені у законопроекті пропозиції, вважаємо доцільним відзначити такі ризики його положень.

Доповнення статті 51 КУпАП такою новою кваліфікуючою ознакою дрібного викрадення чужого майна, як його вчинення у «значному розмірі», призведе до одночасного використання у диспозиції цієї норми двох цілком

протилежних за змістом понять – «дрібне викрадення» та «*дрібне* викрадення, вчинене у *значному розмірі*».

Між тим слова «дрібний» та «значний» за своїм семантичним значенням є взаємовиключними поняттями.

«Дрібний» за своїм смислом тлумачиться як «*малий* розміром, об'ємом, *незначний* щодо вартості (про гроші)». Водночас «значний» має прямо протилежний сенс та тлумачиться як «*досить великий* (за кількістю, розміром, величиною), чималий, такий що переважає звичайний рівень, ступінь, звичайну міру чого-небудь»¹. Внаслідок цього, якщо певне діяння вчиняється у «значному розмірі», воно об'єктивно, за визначенням не може вважатися «дрібним, незначним» тощо.

З огляду на зазначене, викрадення чужого майна у «значному розмірі» не може кваліфікуватися як «дрібне викрадення». Отже, воно не може бути складовою правопорушення, пов'язаного із «дрібним викраденням чужого майна» та, відповідно, бути включеним у диспозицію норми КУпАП, що встановлює відповідальність за вчинення цього діяння.

Окрім того, у законопроекті пропонується передбачити критерієм «дрібного викрадення чужого майна у *значному розмірі*» «*вартість такого майна на момент вчинення правопорушення, що не перевищує трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*». Враховуючи розмір податкової соціальної пільги, що дорівнює 50% розміру прожиткового мінімуму, така сума у 2024 році становить *4.542 грн.* Однак, вона у 15 разів перевищує встановлену чинною редакцією статті 51 КУпАП вартість викраденого майна, що тягне за собою застосування адміністративного стягнення (у 2024 році – це 302,8 грн.), а також у 6 разів перевищує вартість цього майна, запропоновану вже у законопроекті (у 2024 році – 757 грн.).

За таких обставин, виходячи із встановлених чинним законодавством ознак адміністративного та кримінального правопорушення, вбачається доцільним за викрадення чужого майна на суму 4.542 грн. передбачити притягнення винної особи не до адміністративної, а до кримінальної відповідальності.

Відповідно до вимог статті 9 КУпАП адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління, і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність. При цьому адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені цим Кодексом, настає, *якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до закону кримінальної відповідальності.*

У статті 2 Кримінального кодексу України (далі – КК України) підставою кримінальної відповідальності визначено вчинення особою *суспільно небезпечного діяння*, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого цим Кодексом. Аналогічно, частиною першою статті 11 цього Кодексу кримінальне правопорушення визначається як *суспільно небезпечне*

¹ Тлумачний словник. Портал української мови та культури. URL: <https://slovyk.ua/index.php?sword=%D0%B4%D1%80%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B5>

винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення.

Враховуючи викладене, запропоноване у законопроекті викрадення чужого майна *у значному розмірі*, тобто на суму 4.542 грн., не може вважатися не тільки «дрібним викраденням», передбаченим статтею 51 КУпАП, але й взагалі адміністративним проступком, виходячи із встановлених законом ознак вказаних правопорушень. Вчинення такого викрадення доречно кваліфікувати саме як суспільно небезпечне діяння, відповідальність за яке, залежно від кваліфікуючих ознак та інших встановлених законом обставин, передбачена нормами Розділу VI «Кримінальні правопорушення проти власності» чинного КК України.

Реалізація запропонованого проекту закону не потребує додаткових видатків із державного та місцевих бюджетів України. Водночас у законопроекті пропонується доповнити КУпАП новим правопорушенням, за вчинення якого застосовуватиметься адміністративне стягнення у вигляді штрафу у значних розмірах та суттєво збільшити розміри штрафів, передбачені чинними нормами цього Кодексу. Внаслідок цього реалізація його положень матиме вплив на показники дохідної частини державного бюджету, оскільки може призвести до збільшення його доходів від надходження сум штрафів у разі виявлення вищезазначених порушень. Незважаючи на це, всупереч частині першій статті 27 Бюджетного кодексу України та частині третій статті 91 Регламенту Верховної Ради України необхідне фінансово-економічне обґрунтування (включно з відповідними розрахунками) не додається.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*